

A 1840/kultur

Behandles i Utvalget for kunnskap og kultur i Norden

Utvalget for kunnskap og kultur i Nordens betenkning over

**Medlemsforslag
om lik tilgang til utdanning og velferd for hørselshemmede i Norden**

Forslag

Utvalget for kunnskap og kultur i Norden foreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att göra en nordisk kartläggning av hur situationen ser ut i nordiska skolor vad gäller utformning och teknisk utrustning för personer med hörselnedsättning och personer med synskada

att kartläggningen skall innehålla en analys av de finansiella konsekvenserna av universellt utformade skolor

Utvalget for kunnskap og kultur i Norden foreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att sikre att vården i de nordiska länderna har förutsättningar att ge ett adekvat bemötande av personer med hørselnedsättning

Bakgrunn

Kommunikasjon er viktig for mennesket. Vi trenger informasjon om alt som et moderne liv krever, og vi må kommunisere for å fungere sosialt.

Lik tilgang til offentlig utdanning og velferd er grunnleggende for den nordiske modellen. De nordiske velferdssystemene møter mange av de samme utfordringene, og vi bør utnytte mulighetene for å lære av hverandre og utjevne ulikheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering.

Rundt 14,5 prosent (fire millioner mennesker) av Nordens befolkning har en betydelig hørselshemming som påvirker hverdagen, som sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv. Gruppen hørselshemmede er mangfoldig og stadig flere rammes av hørselnedssettelse. Hørselsrelaterte lidelser er en hurtig voksende folkehelseutfordring, og problemet vil intensiveres med en aldrende demografi.

Barn og unge med hørselnedssettelse har ofte dårligere forutsetninger for deltagelse i utdanningsløp. Det er en utfordring for hele Norden å kunne skape like levekår og gi

alle barn lik mulighet til å kommunisere uavhengig av funksjonsevne. Derfor mener utvalget for kunnskap og kultur, at barn og unge mennesker i utdanningsløp må få bedre hørselsteknisk tilrettelegging i skolene og på universitetene for blant annet å øke studentmobiliteten i Norden. Dette innebærer lydutfjvningssanlegg, mikrofoner, teleslynge og skrivetolkning. Det må tas et nordisk initiativ for å fjerne barrierer i eksisterende skolebygg, parallelt med at nye skoler må være universelt utformet. Det norske initiativet: [Veikart for et universelt utformet nærskole 2030](#), bør gjennomføres i alle nordiske land. Alle skoler må kartlegges og utbedring av feil må følges opp på alle eksisterende skoler.

Utvalgets synspunkter

Utskottet for kunnskap og kultur ställer sig bakom den socialdemokratiska gruppens förslag om *lik tilgang til utdanning og velferd for hørselshemmede i Norden* med de ändringar av att-satserna som utskottet har föreslagit. Förslaget har varit på remiss/höring i utskottet för välfärd i Norden, som även de ställde sig bakom förslaget och ändringarna av att-satserna. Utskottet för välfärd i Norden föreslog även att kartläggningen av hur situationen ser ut vad gäller utformning och teknisk utrustning för personer med hörselnedsättning även skulle inkludera personer med en synskada. Utskottet för kunnskap og kultur ställde sig bakom detta förslag.

Utskottet anser att förslaget har en reell nordisk nytta i det att en kartläggning skulle bidra till att arbetet med universellt utformade skolor accelererade. Enligt Funktionsrättskonventionen från 2006¹ har barn med funktionsnedsättning samma rätt som andra barn till utbildning och ska få det stöd de behöver för att kunna utveckla sina akademiska, mentala och sociala färdigheter så långt det är möjligt. Enligt funktionsrättskommitténs *Allmän kommentar nr 4* angående rätten till utbildning i artikel 24 i funktionsrättskonventionen ska alla skolor och utbildningsmiljöer vara tillgängliga för alla oavsett funktionsförmåga.

I en rapport från det svenska projektet *Rätt från början* skriver man "Utbildningssystemen ska utgå från att elever lär sig på olika sätt och skolan ska vara flexibel så att eleverna kan lära sig på det sätt som passar dem bäst. Skolans byggnader, läroplaner och undervisningsmaterial ska vara tillgängliga. Undervisningen, skoltransport, toaletter, skolmatsal och fritidsutrymmen ska utformas i en inkluderande och jämlik miljö. Genom inkluderande utbildning av barn och unga blir hela samhällen på sikt inkluderande."²

Utskottet ställer sig bakom dessa tankar och menar att universellt utformade skolor bidrar till bättre skolmiljöer för alla och att personer med funktionsnedsättning får större möjligheter att tillägna sig skolarbetet vilket också kan bidra till ökad mobilitet mellan de nordiska länderna.

¹ <https://www.regeringen.se/4ae1cb/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/funktionshinder/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning.pdf>

² <https://rattfranborjan.nu/wp-content/uploads/2019/11/Universell-utformning-inom-utbildningsomr%C3%A5det.pdf>

Vad gäller den tredje att-satsen, som riktar sig till de nordiska ländernas regeringar, anser utskottet att länderna måste säkra att vården har förutsättningar att ge ett adekvat bemötande av personer med hörselnedsättning. Enbart i Sverige räknar man med att 1,5 miljoner människor har någon form av hörselnedsättning. Inom all vård och omsorg är det därför viktigt att personalen har kunskaper om hörselskador och hörselskadades behov, oavsett vilken anledning de söker vård för. Därför bör personal inom all vård- och omsorgsverksamhet ha grundläggande kunskap om hörselskadades behov och hur man kommunicerar bäst med personer med hörselnedsättning, för att kunna ge ett bra och inkluderande bemötande.

Förslaget är i linje med följande delmål av de Globala målen för hållbar utveckling: 3.8 Tillgängliggör sjukvård för alla; 4.5 Utrota diskriminering i utbildning; 4.A: Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer.

Norden den 13 april 2021

Angelika Bengtsson (SD)

Anna Kolbrún Árnadóttir (Mifl)

Camilla Gunell (ÅSD)

Daniel Riazat (V)

Edmund Joensen (sb)

Erlend Wiborg (FrP)

Henrik Møller (S)

Johan Kvarnström (sd)

Jorodd Asphjell (A)

Jouni Ovaska (cent)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Lars Mejern Larsson (S)

Marianne Synnes Emblesvåg (H)

Mikko Kinnunen (cent)

Veronika Honkasalo (vänst)